

Handhygiëne Woonzorgcentra 5 mei 2025

Departement Zorg

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

World Hand Hygiene Day

5 May 2025

Programma

Welkom en voorwoord

- **Candice De Windt**, Vlaams Zorg- en welzijnsambassadeur

Implementatie handhygiëne in WZC - praktijkervaringen

- **Nele Stroobants**, Verpleegkundige infectiepreventie en coördinator HOST Plexus, HOST Plexus, UZ Leuven
- **Dieter Vereecke**, Verpleegkundige infectiepreventie, HOST Ziekenhuisnetwerk Gent, UZ Gent

Voorstelling nieuw campagnemateriaal

- **Cedric Van Cleemputte**, Gezondheidspromotor Departement Zorg

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Welkom en voorwoord

Candice De Windt
Vlaams Zorg- en
Welzijnsambassadeur

5 mei?

- ▶ Eerste edities 2009 en 2017
- ▶ Sinds 2017 om de 2 jaar herhaling
- ▶ 2023 nieuwe frisse start

Campagne handhygiëne ter
bestrijding van zorginfecties in de
Vlaamse woonzorgcentra

“U bent in goede handen”

Een campagne van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid i.s.m.

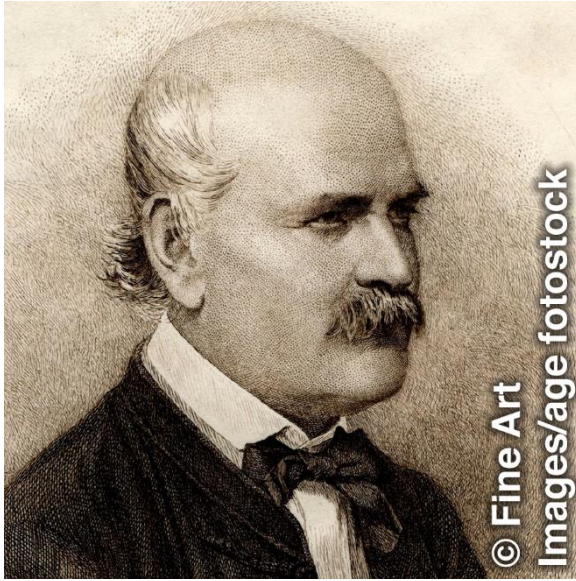

Zorginfecties...

- ▶ infecties die de bewoner oploopt tijdens het verzorgingsproces
- ▶ Correct en systematisch toepassen van handhygiëne vermindert de verspreiding van ziekmakende micro-organismen en beschermt zowel de bewoners als de zorgverleners.

Waarom?

Kracht van...

- ▶ warme oproep om de vernieuwde campagne opnieuw mee uit te dragen binnen de voorziening om zo medewerkers, bewoners en bezoekers te sensibiliseren over het belang van goede handhygiëne in de strijd tegen infecties.
- ▶ Belangrijke rol onderwijsinstellingen om te informeren en sensibiliseren over de handhygiëne campagne.

Nieuwe campagne?

- ▶ **‘Samen voor 100% handhygiëne’**
- ▶ visualiseren en vereenvoudigen van de materialen
- ▶ **Kennisontwikkeling dmv lespakket**
- ▶ **toolbox**

Helpen jullie mee uitdragen?

Implementatie handhygiëne in WZC - praktijkervaringen

Nele Stroobants

Verpleegkundige infectiepreventie
Coördinator HOST Plexus
HOST Plexus
UZ Leuven

Dieter Vereecke

Verpleegkundige infectiepreventie
HOST Ziekenhuisnetwerk Gent
UZ Gent

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Handhygiëne

Opleiden en implementeren in de WZC

**ziekenhuis
netwerk
gent**

Algemene voorzorgsmaatregelen

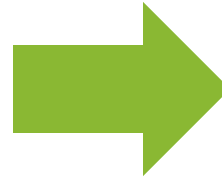
Door elke medewerker/bezoek/vrijwilligers bij alle bewoners

- bescherming van de bewoner
- bescherming van de medewerker

Door bewoner zelf

Goede handhygiëne

Uitbraak
MRSA
NOROVIRUS
GRIEP
VERKOUDHEID

InfectieRisicoScan (IRIS) in 18 WZC (9 Plexus – 9 ZN Gent)

1) Basisvereisten (n= 360)

Uurwerk	Armband	Ringen	Lange nagels/ vuile nagels	Nagellak	Kunstnagels/gelna gels	Lange mouwen (onderarmen bedekt)
11 (3%)	19 (5%)	20 (6%)	13 (3,6%)	6 (2%)	2 (0,6%)	18 (5%)

- Uitdagingen:
 - Smartwatch
 - Beroepskledij – huiselijke sfeer
 - Zorgcontacten = voldoen aan basisvereisten en beroepskledij
 - Lange mouwen

InfectieRisicoScan (IRIS) in 18 WZC (9 Plexus – 9 ZN Gent)

2) Compliance: (IRIS)

- Op basis van verbruikscijfers:
(WZC n=5)

Non-compliance: 93 %

- Op basis van observaties:
(WZC n=18)

- *1157 observaties uitgevoerd*

Non-compliance: 74 %

• Belangrijkste fouten:

- Handschoenen in de gang: “nog snel even iets nemen”, na contact met bewoner
- Bij eenzelfde bewoner overgang vuil-proper
- Tussen 2 bewoners
- Manipulatie (zuiver) materiaal (geen reiniging/ontsmetting materiaal nadien)

Handschoenen vervangt handhygiëne NIET

Structuurvoorwaarden:

- Materiaal beschikbaar + afspraken
- Op de juiste plaatsen beschikbaar
 - Handalcohol point of care
 - Handzeppen aan alle lavabo's
 - Disposable handdoekjes
- Handalcohol beschikbaar (EN1500)
- Duidelijke instructies
- Opleiding

Structuurvoorwaarden (ruimtes)

Naam en afdeling van de ruimte: _____

Vraag	In orde	Niet in orde	n.v.t.
Er is een wastafel met koud en warm stromend water aanwezig.			
Er is vloeibare zeep aanwezig ter hoogte van de wastafel.			
De zeepflacons worden niet hervuld.			
Er is een handdoekverdeler met wegwerphanddoekjes bevestigd aan de muur ter hoogte van de wastafel.			
Er is een afvalzak in een statief zonder deksel of met voetbediening aanwezig nabij de wastafel.			
Er is handalcoholgel aanwezig die voldoet aan de EN1500 norm.			
Er is handalcoholgel aanwezig dicht bij het zorgpunt.			
De flacons handalcoholgel worden niet hervuld.			
Er zijn handschoenen aanwezig.			

Educatie

- Instructies, informeren wat het gewenste gedrag is rond handhygiëne
- Handalcohol, handen wassen, handschoenen
→ veel materiaal beschikbaar

- Infectiepreventiedraaiboek WZC
- Bestaand opleidingsmateriaal handhygiëne
- Filmpjes (wees geen Stief, Departement Zorg,...)

HOST Plexus projecten

Infosessie handhygiëne

2024 infosessie Handhygiëne in WZC 05022025
Techniek handen ontsmetten

**CORRECT HANDEN ONTSMETTEN
IN 20 Å 30 SECONDEN:**

1. Palm to palm
2. Back of hand to palm
3. Palm to back of hand
4. Back of hand to back of hand
5. Palm to wrist
6. Back of hand to wrist
7. Wrist to wrist

Handalcohol
= kiemen doden
= sneller dan wassen
= geen water/zeep vereist

! Wrijven tot droog
! Alle delen van de handen

Bekijken op YouTube

Wees geen Stief, gebruik handschoenen niet foutief

Ziekenhuisnetwerk Kempen
1 subscriber

Subscribe

Like Comment Share

Educatieve oefeningen

- UV-gel & blacklight (klassieker!)
- Handschoenentaak met verf of ketchup
- Besmettingssimulatie met glitterpoeder of UV-poeder
- Timer-oefening: hoe lang is 30 seconden écht?

plexus

Zorgnetwerk Oost-Vlaams-Brabant

Wist je dat...

Juwelen of horloges aan de handen/polsen niet zijn toegestaan omdat ziektekiemen zich eronder kunnen nestelen?

Samen hand in hand voor de gezondheid van onze bewoners.
Samen voor 100% handhygiëne.

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Wist je dat...

Nagellak of kunstnagels ook na het wassen nog ziektekiemen kunnen bevatten? Daarom zijn ze niet toegestaan.

Samen hand in hand voor de gezondheid van onze bewoners.
Samen voor 100% handhygiëne.

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Geknipt voor de job!

Kortgeknipte nagels zijn essentieel voor een goede handhygiëne.

Hoe kan je controleren of je nagels kort genoeg zijn?

- 1 Hou je vingers op ooghoogte.
- 2 Draai je handpalmen naar je toe.
- 3 De nagels mogen niet boven de vingertoppen uitsteken.

UZ LEUVEN

Zorgnetwerk Oost-Vlaams-Brabant

Klaar voor je shift?

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

- ✓ Kortgeknipte en protere nagels
- ✓ Geen kunstnagels of nagellak
- ✓ Korte mouwen
- ✓ Geen juwelen of polshorloges
- ✓ Afgedekte wondjes

Samen hand in hand voor de gezondheid van onze bewoners.

Samen voor 100% handhygiëne.

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

ONTSMET JE HANDEN MET HANDALCOHOLGEL:

- Vóór en ná zorgcontact met een bewoner
- Vóór een zuivere of invasieve handeling
- Ná contact met de directe omgeving van de bewoner
- Nadat je je handschoenen hebt uitgetrokken
- Nadat je je handen hebt gewassen ná accidenteel contact met lichaamsvochten, bloed of slijmvlieszen

Bekijk hier het instructiefilmpje

Samen hand in hand voor de gezondheid van onze bewoners.

Samen voor 100% handhygiëne.

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

WAS JE HANDEN MET VLOEIBARE ZEEP:

- Aan het begin en einde van je dienst
- Vóór (de bereiding van) een maaltijd
- Ná toiletgebruik
- Ná hoesten, niezen of snuiten
- Bij zichtbaar vuile handen
- Ná accidenteel contact met lichaamsvochten, bloed of slijmvlieszen (ontsmet ook je handen nadat je ze gewassen hebt)

Bekijk hier het instructiefilmpje

TREK HANDSCHOENEN AAN:

- Bij kans op contact met lichaamsvochten, bloed of slijmvlieszen
- Bij kans op contact met voorwerpen die bevuld zijn met die lichaamsvochten
- Bij kans op overdracht van specifieke ziektekiemen v.a. de handen (bv. clostridium, norovirus, VRE, ...)

TREK HANDSCHOENEN UIT:

- Na gebruik bij een bewoner
- Bij overgang van een vuile naar een protere zone bij dezelfde bewoner
- Na contact met voorwerpen die bevuld zijn met lichaamsvochten of bloed

Bekijk hier het instructiefilmpje

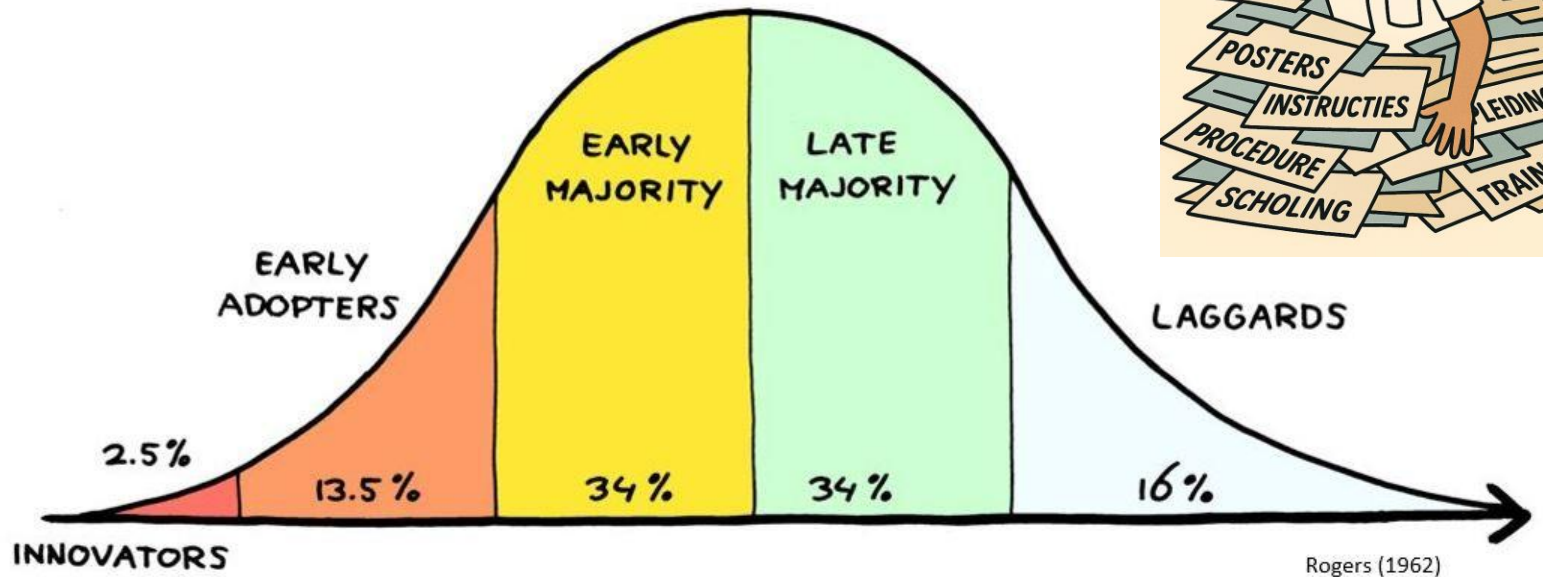

Implementatie = meer dan educatie

- Educatie-scholing
- Coaching en begeleiding op de werkvloer
- Feedback
- Rolmodellen
- Visuele reminders/nudging
- Belonen
- Teamoverleg en reflectie
- Leiderschapsbetrokkenheid

- Focus niet op diegene die niet mee willen

Rogers (1962)

14 WZC campagne gevoerd

Intervention Group (LTCFs)	2017	2018	2019
1 (n=4)	Usual care period (infection-related costs)	Intervention period (infection-related costs + costs of the intervention)	Post-intervention period (infection-related costs + costs of the intervention)
2 (n=3)	Usual care period (infection-related costs)	Intervention period (infection-related costs + costs of the intervention)	Post-intervention period (infection-related costs + costs of the intervention)
3 (n=4)	Usual care period (infection-related costs)	Intervention period (infection-related costs + costs of the intervention)	Post-intervention period (infection-related costs + costs of the intervention)
4 (n=3)	Usual care period (infection-related costs)	Intervention period (infection-related costs + costs of the intervention)	Post-intervention period (infection-related costs + costs of the intervention)*

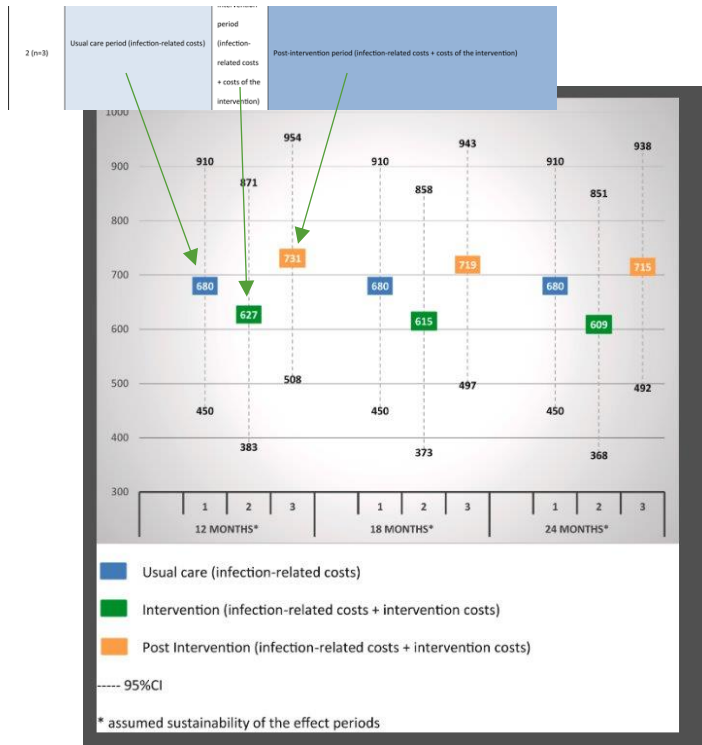
* Subsequent four months for potential after-effect

Kosten

Ziekte	Kost
Gastroenteritis	€298.10
Virale LWI	€567.30
Pneumonie	€735
Urineweginfectie	€254.80

Campagne	Kost
Training	€796
Reminders	€4
Observaties	€103
Team meetings	€1213

[Cost Analysis of a Hand Hygiene Improvement Strategy in Long-Term Care Facilities - ClinicalKey](#)

- Gedurende interventie lagere kost
 - Aandacht!
- Nadien meer kost, maar minder infecties!
 - Kwaliteit van leven hoger!
- Belang van blijvende aandacht

[Cost Analysis of a Hand Hygiene Improvement Strategy in Long-Term Care Facilities - ClinicalKey](#)

Leiderschap en
sociale
processen

Individueel

Risicoperceptie

Materialen

Hand hygiene compliance and its drivers in long-term care facilities; observations and a survey - PMC

Leiderschap en sociale processen

- Directie als sleutelfiguren
 - Hoofdverpleegkundigen
 - Directeur zorg
 - Preventieadviseur
 - Algemeen directeur
- Meten is zilver, terugkoppelen is goud

Feedback geven!

Hoe is het met handhygiëne in het WZC?

Observator: _____ Datum: _____ Uur (van- tot): _____ Eenheid: _____ Onrecht: voormeting / nameting

Handhygiëne Observatie Rooster <small>versie 2012-2013</small>										
	VÓÓR patiëntcontact	NA patiëntcontact	VÓÓR een cursus / theoretische handeling	NA Monteerling schuimen instellen of afbreken	NA contact directe patiëntverzorging					
Observatiecode			IV	URS	RECP	HL / SV	GAR			
Verpleegkundige Voorbetroefde	pers. nr.									

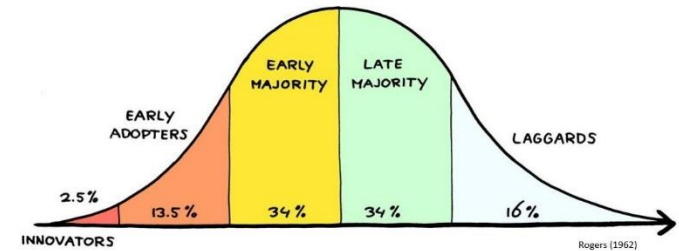
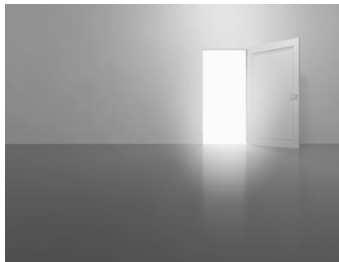
Observator: _____ Datum: _____ Uur (van- tot): _____ Eenheid: _____ Onrecht: voormeting / nameting

Handhygiëne Observatie Basisvereisten <small>versie 2012-2013</small>	Verpleegkundige / verpleegster Verpleegkundige / hoofdverpleegster Verpleegkundige / verpleegster	Afdeling	 SIERADEN			 VINGERNAGELS			 KLEDIJ	
			POKHORLOSSE	ARMBAND	RING	VUILE NAGELS	LANGE NAGELS	KUNSTNAGELS	NAGELLAK	LANGE MOEKEN
NAAM / INITIALEN										

Hand hygiene compliance and its drivers in long-term care facilities; observations and a survey - PMC

Individueel

- Factoren
 - Kennistekort
 - Vergeten
 - Geen prioriteit
 - Angst voor kapotte huid
 - Bang voor onderbreking in procedure
- Kennisverhoging en opzetten van reminders

[Hand hygiene compliance and its drivers in long-term care facilities; observations and a survey - PMC](#)

Geen materiaal = niet uitvoeren

- Wie vult zeep, handalcohol en handdoekjes aan?
- Waar staan de dispensers?
- Is de handalcohol correcte norm EN1500?
- Goede handschoenen?

Essentiele rol van de directie in het organiseren en faciliteren

[Hand hygiene compliance and its drivers in long-term care facilities; observations and a survey - PMC](#)

Hoeveel kans is er dat we iemand besmetten door onze handen niet te ontsmetten?

Uitbraak!
Goede handhygiëne

Afzwakken

[Hand hygiene compliance and its drivers in long-term care facilities; observations and a survey - PMC](#)

Je staat niet alleen: Departement Zorg

Vlaanderen

CHECKTOOL ZORGINFECTIES

Handen wassen met zeep

Handen wassen met zeep - Campagne handhygiëne woonzorgcentra Link kopiër...

Hallo!

Ik ga je vertellen wanneer en hoe je je handen moet wassen met vloeibare zeep.

Bekijken op YouTube

Infectiepreventiebeleid in Vlaamse woonzorgcentra

Dr. Katrien Van Crombrugge
Prof. dr. Jan De Lepeleire

Meer info op
zorginfecties.be

Contactgegevens HOST

Netwerk	Telefoon	Mail
E17	09 246 18 18	Host@e17ziekenhuisnetwerk.be
ZNA-GZA	0471 70 61 89	Host@gza-zna.be
Gent	09 425 07 00	Host@uzgent.be
Plexus	016 34 52 21	Hostcoördinatie@uzleuven.be
HELIX	03 821 24 91	Host@helix.be
BRIANT	0472 88 76 25	HOST@azjanportaels.be
Zuid West-limburg	011 33 50 61	Info@hostzwl.be
Triaz	057 35 71 88	Info@triaz.be
Noord-Oost limburg	089 32 15 38	Info@host-nol.be
Mira	052 25 20 11	veerle.ongena@vitaz.be
Kempen	0144 44 46 84	HOST@ZNK.be
Curoz	02 4775688	info@host-curoz.be

[FOD: Contact and disponibility HOST](#)

Contactgegevens sprekers

▶ Vereecke Dieter

- Verpleegkundige infectiepreventie HOST-ZNG
- Hospital Outbreak Support Team | Ziekenhuisnetwerk Gent
- dieter.vereecke@uzgent.be
- 09 425 07 00

▶ Nele Stroobants

- Verpleegkundige infectiepreventie en coördinator HOST Plexus
- www.hostplexus.be
- 016/34.52.21

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Voorstelling nieuw campagnemateriaal

Cedric Van Cleemputte
Gezondheidspromotor
Departement Zorg

- We bouwen verder op de handhygiënecampagne van 2023
 - Herkenbaarheid van icoon
 - Terugkerend in alle materialen
- Via focusgesprekken navraag van de noden van het personeel
- Focus op bijscholing van het personeel (lespakket, toolbox, ...)

Wijzigingen van de affiches

- Eenvoudiger maken van de tekst
- Toevoegen van pictogrammen
- Beschikbaar op de website

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Handen ontsmetten

Ontsmet je handen met handalcohol

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Vóór en na zorgcontact met een bewoner

Na contact met de directe omgeving van de bewoner

Vóór een zuivere of invasieve handeling

Na het uittrekken van je handschoenen

Samen voor
100% handhygiëne.

© 2020 Vlaanderen. Alle rechten voorbehouden. Dit document is een openbaar document. Het is niet bedoeld voor gebruik op andere manieren.

DEPARTEMENT
ZORG

Meer info op
zorginfecties.be

Handschoenen aan- en uittrekken

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Handschoenen aan- en uittrekken

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Aantrekken

Bij kans op contact met lichaamsvochten, bloed of slijmvliezen

Bij kans op contact met voorwerpen bevuild met lichaamsvochten, bloed of slijmvliezen

Uittrekken

Na contact met lichaamsvochten, bloed of slijmvliezen

Na contact met voorwerpen bevuild met lichaamsvochten, bloed of slijmvliezen

Bij overgang van een vuile naar een propere zone bij dezelfde bewoner

Samen voor
100% handhygiëne.

De afbeeldingen werden gemaakt door de Vlaamse Mediagroep op 11/01/2020

DEPARTEMENT
ZORG

Meer info op
zorginfecties.be

Toolbox

- Verzameling van materiaal om praktisch aan de slag te gaan
- Zal aangevuld worden met extra materiaal
- Terug te vinden op de website

<https://www.departementzorg.be/nl/campagne-handhygiene-woonzorgcentra>

Toolbox

Checktool basis- en structuurvoorwaarden

Via de online checktool kan je je zorgvoorziening registreren en op maat nagaan of de medewerkers en de verschillende ruimten in je voorziening voldoen aan de nodige basis- en structuurvoorwaarden voor goede handhygiëne. Je kan de resultaten bewaren voor rapportering of als vergelijkingsbasis voor latere controlemomenten.

[Start checktool](#)

E-learnings

Dankzij de e-learning tools ontdek je als zorgverstreker in een woonzorgcentrum waarom handhygiëne zo belangrijk is en hoe je ze correct toepast.

De tools omvatten zowel een theoretisch als praktisch gedeelte. Test je handhygiënekennis door de praktijksituaties te lezen, de bijhorende foto's of illustraties aandachtig te bekijken en de vragen te beantwoorden. Hoe goed scoor jij op handhygiëne tijdens de zorgverlening in een woonzorgcentrum?

[Start de e-learning 2023](#)

[Start de e-learning 2017](#)

ZWleP

ZWleP staat voor 'Zorg en Welzijn: Infectiepreventie E-learning Platform' en is gebaseerd op onder andere op het Werkinstrument 'Infectiebeleid in Vlaamse woonzorgcentra'. De e-tool omvat 5 modules die handelen over de overdrachtswegen van infectie, de algemene voorzorgsmaatregelen, persoonlijke beschermingsmiddelen, bijkomende voorzorgsmaatregelen en omgevingshygiëne. Gebruikers kunnen op een gebruiksvriendelijk manier en op hun eigen tempo hun kennis over infectiepreventie en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen testen en bijschaven.

Het gebruik van ZWleP door professionelen uit de zorg- en welzijnssector is gratis en verloopt via een toegangsaccount. Dat account kan eenvoudig aangevraagd worden via de startpagina van de e-tool.

Lespakket + PowerPoint

- Kant en klaar lespakket voor bijscholing
- Opgedeeld in hoofdstukken voor verschillende momenten
- Aanpasbaar
- Praktische oefeningen in [toolbox](#)

LESPAKKET HANDHYGIËNE IN DE ZORG

Handhygiënecampagne 2025
05/05/2025

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Samen voor
100% handhygiëne.

DEPARTEMENT
ZORG

Meer info op
zorginfecties.be

Begeleidende tekst – kennismakingspakket

DEPARTEMENT ZORG

Afdeling Preventief Gezondheidsbeleid
T 02 553 36 71
E preventiefgezondheidsbeleid@vlaanderen.be
www.departementzorg.be

NIEUWE HANDHYGIËNCAMPAGNE VOOR DE VLAAMSE WOONZORGCENTRA – 2025

Op 5 mei, de Internationale Dag van de Handhygiëne, werd de handhygiëncampagne voor de Vlaamse woonzorgcentra officieel gelanceerd. Met dit starterspakket kunt u alvast kennis maken met het vernieuwd materiaal, afgestemd op de feedback die we de afgelopen periode van jullie ontvingen.

De affiches kregen een visuele make-over, met duidelijke iconen en een frisse, eigentijdse look en feel. In het starterspakket vinden jullie de volgende affiches terug:

- Handen wassen
- Handen ontsmetten
- Correct handschoenen aan- en uittrekken

Alle materialen uit het pakket kunnen kosteloos bijbesteld worden via onze website (<https://www.departementzorg.be/nl/campagne-handhygiene-woonzorgcentra>). Dit kan eenvoudig via onderstaand stappenplan:

- Ga naar de gewenste affiche op de website
- Klik op het balkje "Bestel deze publicatie"
- De publicatie komt automatisch in uw winkelmandje terecht
- Wilt u meer dan één publicatie bestellen?
- Sluit dan dit bestelscherm (uw bestelling blijft bewaard)
- Ga terug naar de lijst van publicaties en voeg andere publicaties toe
- Bevestig uw volgende bestelling op het bestelscherm zodra alle gewenste publicaties in uw winkelmandje zitten

Daarnaast ontwikkelden we ook een **tooltipbox** met aanvullende materialen. Deze materialen kunnen gebruikt worden om handhygiëne binnen het woonzorgcentrum bespreekbaar te maken, medewerkers op te leiden en praktische acties op te zetten. Doorheen het jaar zullen er stelselmatig nieuwe materialen aan deze **tooltipbox** worden toegevoegd. Deze **tooltipbox** kunt u ook op de website terugvinden.

We hopen dat deze vernieuwingen bijdragen aan een sterker en **visueel** beleid rond handhygiëne in jullie woonzorgcentrum.

Team zorginfecties

'SAMEN VOOR 100% HANDHYGIËNE'

- Kennismakingspakket bezorgd aan alle WZC en scholen zorgopleidingen
- Aanpassingen van het materiaal
- Nieuwe manier van materiaal bestellen
- Link naar campagnepagina

Aan de slag

- Starterspakket aan alle WZC en scholen zorgopleidingen
- Bestelbaar campagnemateriaal en toolbox via zorginfecties.be

Vlaanderen

is zorgzaam en
gezond samenleven

Contact

zorginfecties@vlaanderen.be